

GADENS BORN

en film of
ANJA DALHOFF

Gadens børn

En film af Anja Dalhoff

Danmark, 1991, 52 min.
Instruktion: Anja Dalhoff
Foto: Anja Dalhoff og Steen Dalin
Lyd: Iben Haahr Andersen
Klip: Jørgen Kastrup
Musik: Morten Kærås
Fagkonsulent: Bo Ertmann
Producer: Karin Plummer

En særlig tak til Pernille, Maria, Krumme for deres medvirken i filmen og til deres velvillige forældre.

Produceret af Jens Ravn Film & TV Produktion for Statens Filmcentral og TV2 Fakta med støtte fra Egmont H. Petersens Fond, Undervisningsministeriets Mediekontor, Ludvigsens Legat, Sygekassernes Helsefond, HK, SID, Kreditforeningen Danmark, Dansk Kommunal Arbejderforbund, Dansk Metalarbejderforbund, Husligt Arbejderforbund, Kvindeligt Arbejderforbund, Antikvar Carl Julius Petersens Fond, Dansk Socialrådgiverforening, Det Kriminalpræventive Råd, Chaufførenes Fagforening.

Film nr. 30-060 Video nr. V30-060
Decimal nr. 30.16

Denne pjece er udgivet af Statens Filmcentral, 1991.
Tekst: Bo Ertmann. Foto: Anja Dalhoff. Layout: Ida Ferdinand.
Sats: Andreas Steinmann. Tryk: Haugaard Grafisk.

Ida Ferdinand

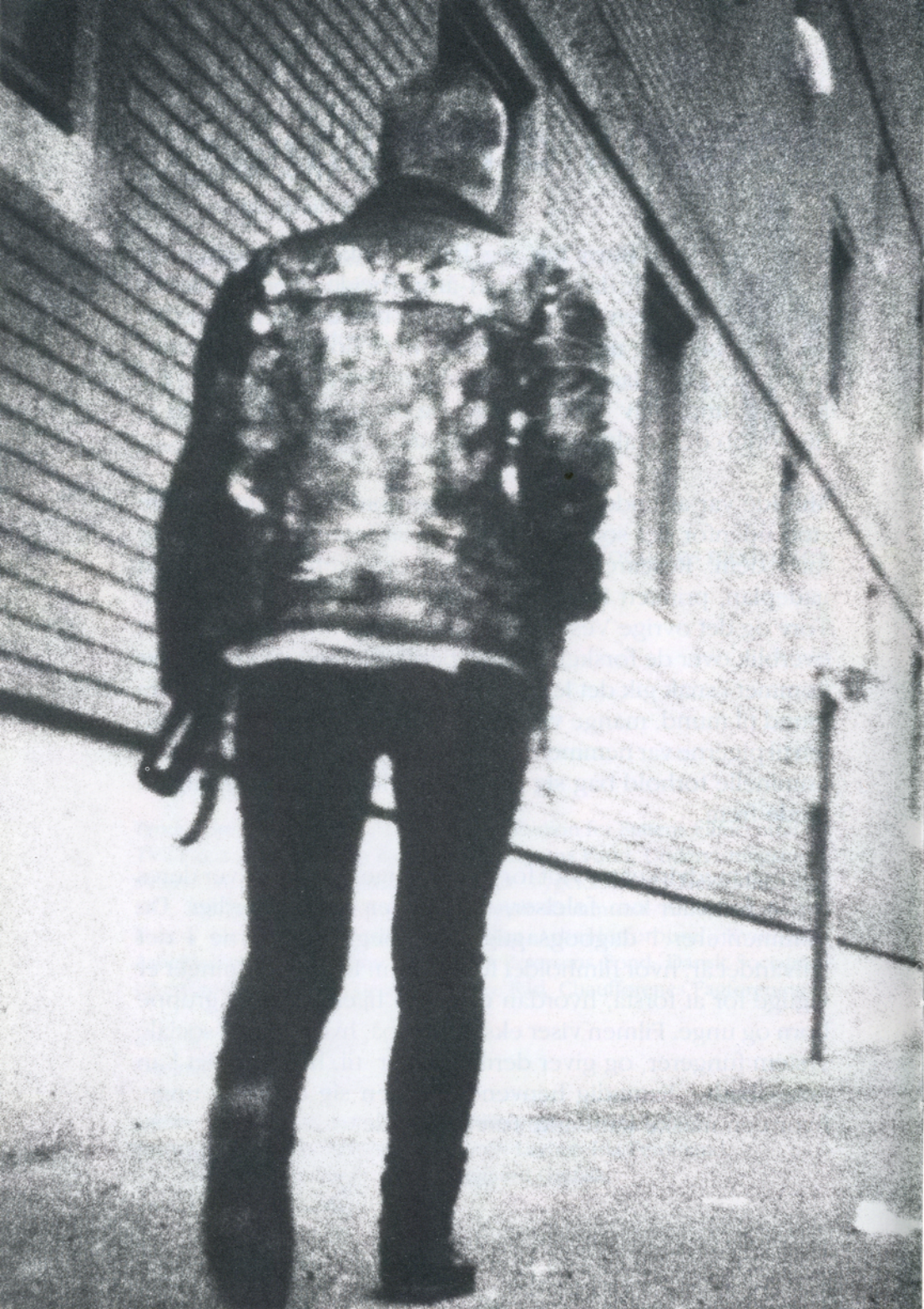
Baggrund for filmen

Filmene Gadens Børn har jeg haft i tankerne i mange år. Interessen startede da jeg som 21-årig arbejdede på en Ungdomspension. Sidenhen har jeg fulgt problematikken omkring udstødte børn og unge i medierne, hvor holdningerne oftest fremstilles af pædagoger og psykologer. Jeg blev nysgerrig på, hvad de unge selv havde at sige, og det blev så starten på et filmforløb der strakte sig over halvandet år.

Min idé var at finde en gruppe unge som mere eller mindre stod udenfor det sociale system, og så følge hvad der skete med dem. Researchmetoden blev opsøgende arbejde på gadeplan, primært Hovedbanegården med udstikkere til Gl. Torv og det øvrige Vesterbro. Det tog lang tid at danne sig et overblik over de forskellige grupperinger, men da vi først var kommet i snak gik det let med at få nye kontakter. Det gik fra mund til mund, mange var interesserede i at snakke. Kontakten til pigerne var nemmere end til drengene, som ofte har flere kriminelle forhold bag sig og derfor ikke ønsker oftest at træde frem.

I filmen medvirker tre vidt forskellige piger, som på hver deres måde fortæller om følelser, holdninger og livsværdier. De kommenterer i dagbogsagtig form begivenhederne i det halvandet år, hvor filmholdet følger dem. Deres holdninger er vigtige for at forstå, hvordan man kan hjælpe denne gruppe børn og unge. Filmene viser eksempler på, hvordan det sociale system fungerer, og giver dermed idéer til, hvordan det kan gøres bedre. Samtidig henvender filmene sig til andre unge, hvor den måske kan virke forebyggende.

Anja Dalhoff

Hvem er gadens børn?

*Af Bo Ertmann
cand. psyk. & fil. kand.*

I Danmark er gadens børn ikke 8-9 årige børn, der bor i papkasser på gaden eller sover under riste og trapper, men en voksende gruppe i alderen fra 15-18 år. Filmen beskriver tilværelsen for de unge, der lever deres liv i en stadig vandring mellem en sofa for natten hos venner og bekendte, tilfældige værelser, som de deler med andre, og en regulær trappeopgang.

Den handler om unge, der føler sig afvist. I første omgang af forældre og familie. I anden omgang af bistandskontorer og samfund. Mange af dem har vandret fra institution til institution uden at falde til nogen steder, har også dér følt sig afvist. Det er unge, der har svært ved at være på en institution, som altid bryder regler, og som stikker af. En stor del af dem kan eller vil ikke længere tilpasse sig, men bliver smidt ud gang på gang. De har måske forsøgt at vove sig op på fortravlede bistandskontorer, har måske fået overlevelseshjælp og et hotel- eller pensionatsværelse. Nu afviser de samfundet, hjælp og voksne. Mange af dem kommer fra socialt belastede familier, og deres beretninger vidner om vold og druk som årsager til deres flugt ud af familien. Men der er også unge fra familier med pænere facade, hvor problemerne langsomt kryber ind på dem: ensomhed, skyldfølelse og ligegyldighed. Forældre, som ikke interesserer sig for dem.

De, som beskæftiger sig med gadens børn, er bekymrede over udviklingen, de synes at problemerne bliver tungere og tungere. Men mange gange aner de ikke, hvad de skal stille op. De har ofte svært ved at få andre, som ikke er så tæt på, til at forstå alvoren.

Livet på gaden

Livet på gaden er hyppigt en tilværelse uden andre holdepunkter end gruppen og vennerne. Der er kun sjældent tale om tættere følelsesmæssig kontakt mellem de unge, snarere drejer det sig om den enkeltes individuelle overlevelse. Gruppen og vennerne fungerer som overlevelsesmulighed for unge, der er udstødt af det normale samfund, og i den konkrete situation ikke oplever, at de har andre muligheder end gaden. Sammen skaffer de deres livsfornødenheder, og i kammeratskabsgruppen finder de identitet og beskyttelse. På den ene side bliver gruppen således det, der både fysisk og psykisk sikrer den enkeltes individuelle overlevelse, på den anden side fører livet i gruppen ofte ud i misbrug og kriminalitet. Netop fordi gadebørnene savner andre relationer, er de dybt afhængige af de grupper, de indgår i.

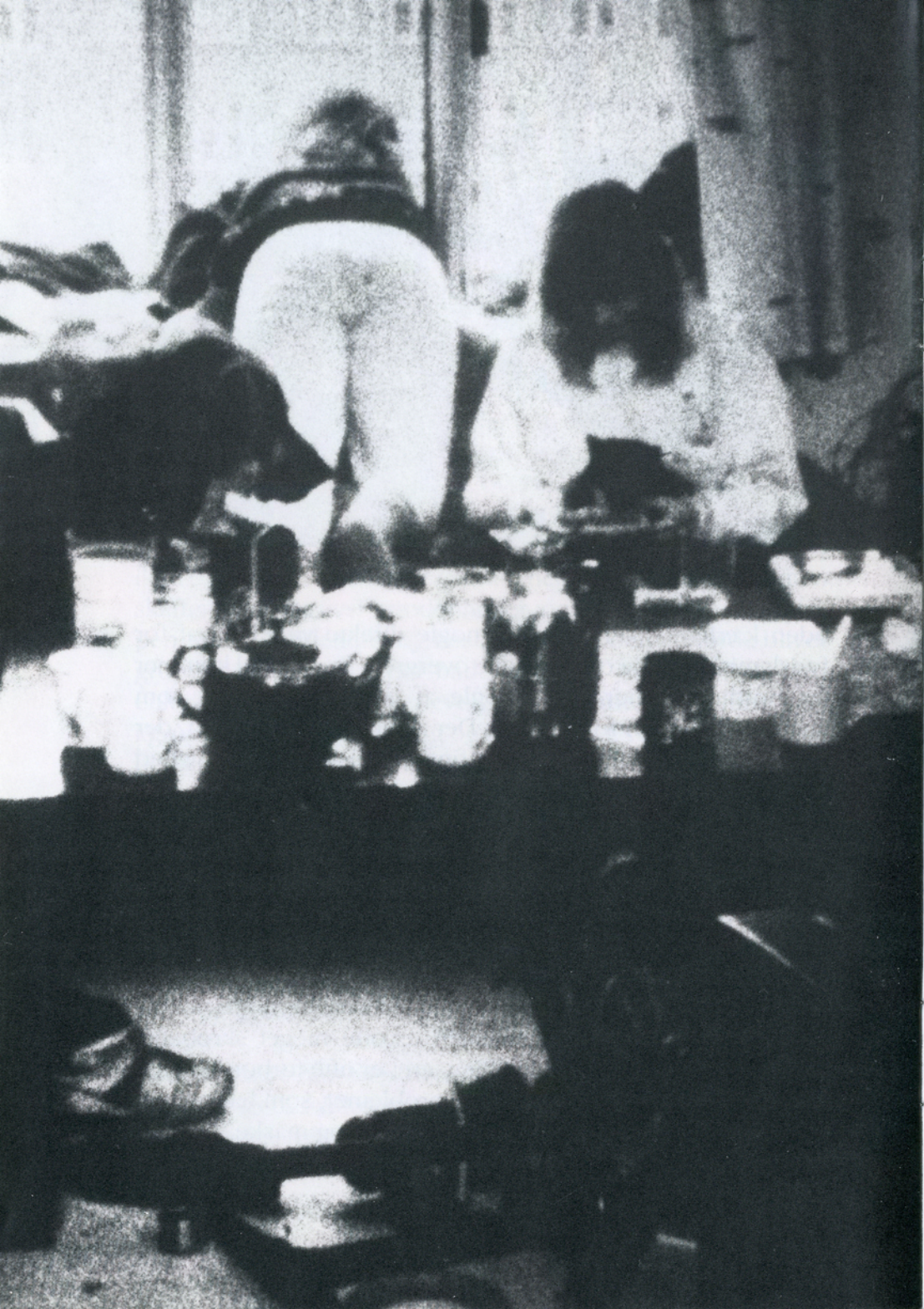
Næsten alle gadebørnene har en familiebaggrund, præget af store sociale problemer. I mange tilfælde hænger problemerne sammen med et omfattende misbrug hos forældrene. I en nylig offentliggjort undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet angav næsten 2/3 af disse unge, at deres forældre havde misbrugsproblemer.

Gadebørnene har hver deres særlige livshistorie, men nogle træk går igen. Fælles er, at de er blevet svigtet af forældrene og personligt føler sig svigtet. Nogle af dem har været udsat for psykisk mishandling – voldsomme afvisninger i et barneliv

uden kærlighed. Endelig har nogle direkte været udsat for fysisk mishandling og seksuelle overgreb. En stor del kommer fra brudte familier, hvor nogle af dem har følt sig som kastebold mellem forældrene. Der er altså tale om børn, der aldrig har haft mulighed for at finde følelsesmæssig tryghed nogen steder.

Relationen til familien er ikke hovedtema i filmen, men danner hele tiden baggrund for filmens fremstilling. At relationen til familien ikke er tema i filmen, er udtryk for et valg. Disse unges situation er så kompliceret, at man ikke dybtgående kan komme rundt om alle problemer. At familiedelen er blevet nedtonet er imidlertid også et udtryk for disse unges virkelighed. Deres relation til familien er ofte meget skrøbelig, nogle gange helt fraværende. Fraværet er ofte forbundet med smerte hos de unge. Det er tunge problemer, som har præget de familier, som disse unge er vokset op i og måske tidligt er blevet adskilt fra.

Udsiddethedens problem

Erfaringer fra skole og institutioner med de sociale

Ganske mange af gadens børn har tidligere oplevet adskillige skoleskift, måske fordi der er blevet flyttet rundt med dem, når problemerne er blevet for store, eller de er blevet smidt ud af skolen. Et fællestræk er, at de ofte ikke selv oplever, at de har kunnet bruge skolen til noget som helst.

Det samme gør sig gældende med institutionerne. Socialforskningsinstituttets undersøgelse viser således, at mere end 3/4 af disse unge tidligere har været anbragt udenfor hjemmet, de fleste med en lang institutionskarriere bag sig. De mange anbringelser kan ses som udtryk for, at også institutionerne har haft svært ved at integrere disse unge: De har været udsat for det ene nederlag efter det andet: i familien, i skolen, blandt kammeraterne og på institutionerne.

Gadelivets omkostninger

Efterhånden udskilles de fra den almindelige ungdomsgruppe, får svært ved at klare et normalt liv i et kompliceret samfund, hvor kravene på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet stadig skærpes. I stedet finder de en forankring blandt ligestillede, på gaden. I virkeligheden kan man tale om, at gadebørnene befinder sig et sted mellem almindelige ungdomsgrupper og deciderede afvigende miljøer domineret af narkomani, kriminalitet, prostitution m.v. For dem, der igennem længere tid lever på gaden, er der stor risiko for, at de glider længere og længere ud i misbrug og kriminalitet. Når man er tæt på gadens børn, opdager man hurtigt, hvor tæt de befinder sig på sådanne afvigende grupper. Næsten alle kender nogen, der er ved at gå til grunde i narko og prostitution, eller sidder inde for alvorlig kriminalitet.

De sociale myndigheders problem

Mange gadebørn har tidligere været i kontakt med de sociale myndigheder, men retter en massiv kritik mod disse institutioner. Fælles er, at de oplever, at der i kontakten til de sociale myndigheder kun er blevet lyttet til forældrenes udlægning af problemerne; at det sociale system har forsøgt at presse sine egne løsninger igennem; at der ikke har været tid til at tage sig ordentligt af dem og at man slet ikke har taget deres situation alvorlig nok. Disse unge oplever ikke længere socialforvaltningen som et reelt tilbud. Følelsen af at blive afvist resulterer i, at mange af dem resignerer og vender det sociale system ryggen.

For mig at se er dette kernen i problemet med børn, der havner på gaden – i Danmark. En problemstilling som trænger sig på og kræver nye og utraditionelle løsninger.

I tilknytning til filmen udkommer bogen „Gadens børn“. Bogen uddyber centrale temaer i filmen. Helheden mellem filmen og bogen gør dem samlet velegnet til undervisningsbrug i folkeskolens afgangsklasser, i gymnasiet og på HF, samt på forskellige uddannelsesinstitutioner og i faglige sammenhænge.

**„Dengang du sov på gaden,
hvad gik du da og tænkte
på?“**

**„At jeg godt ville hjem i en
god varm seng. Det var det,
jeg tænkte på, helt sikkert.
Jeg ville helst ligge i en god
varm seng med en god dyne
og rigtig ligge og putte mig.
Men det kunne jeg ikke på
det tidspunkt...“**

Pige, 14 år